

Ås kommune

Deponering av rene masser
- deponier
- bakkeplanering

Veileder for saksbehandling

14.august 2008

Innholdsfortegnelse

1. HENSIKT	3
2. ANSVAR OG RUTINER	4
2.1 BAKKEPLANERING.....	4
2.2 ETABLERING AV MASSEDEPONIER	4
2.3 DEPONIGRUPPE	4
3. VURDERING AV TILTAK I FORHOLD TIL REGELVERK	5
3.1 SKJØNNMESSIG VURDERING AV VESENTLIG TERRENGINNGREP (PBL § 93)	5
4. BAKKEPLANERING	6
4.1 TILTAK MED UNNTAK FRA SØKNADSPLIKT	6
4.2 TILTAK MED SØKNADSPLIKT	6
4.3 SØKNAD OM BAKKEPLANERING.....	7
4.4 BEHANDLING AV SØKNADEN.....	7
5. ETABLERING AV MASSEDEPONI	8
5.1 TILTAK MED UNNTAK FRA SØKNADSPLIKT	8
5.2 TILTAK MED SØKNADSPLIKT	8
5.3 TILTAK MED PLANKRAV.....	8
5.4 SØKNAD OM MASSEDEPONI	9
6. SØKNAD OM MELLOMLAGER AV MASSER	10
7. OPPFØLGINGSRUTINER	10
7.1 OPPFØLGINGSRUTINER FOR MASSEDEPONI.....	10
7.2 OPPFØLGINGSRUTINER FOR BAKKEPLANERING	10
7.3 OPPFØLGINGSRUTINER FOR ULOVLIGE DEPONIER	11
8. INFORMASJON	11
VEDLEGG	12
VEDLEGG 1: SKJØNNMESSIG VURDERING AV VESENTLIG TERRENGINNGREP	12
VEDLEGG 2: GJELDENE LOVER OG FORSKRIFTER	14
1 PLAN- OG BYGNINGSLOVEN	14
2 FORSKRIFTER ETTER FORURENSNINGSLOVEN.....	14
2.1 Forurensingsforskriften.....	14
2.2 Avfallsforskriften.....	15
3 JORDLOVEN	16
3.1 Dispensasjon fra jordloven.....	16
3.2 Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket.....	16
4 VANNRESSURSLOVEN.....	16

1. Hensikt

Stor bygg -og anleggsvirksomhet i Ås og Follo generer økt behov for deponier av rene masser. Ås har pr. 2007 2 godkjente deponier, men det har vist seg at dette ikke er tilstrekkelig. Det innebærer at overskuddsmasser fra vei- og utbyggingsprosjekter nå deponeres delvis ukontrollert i forhold til relevant regelverk, noe som anses uheldig av følgende årsaker:

- Miljømessige konsekvenser

Å etablere et deponi krever bl.a. utredninger i forhold til hvilke miljømessige konsekvenser et deponi kan ha. Det være seg avrenning, rasfare, landskapsendringer, støy, støv og transport. Med ulovlige deponier har ikke kommunen denne kontrollen, og det kan medføre uheldige miljøkonsekvenser både på kort og lang sikt.

- Økonomiske konsekvenser/motivasjon

Å anlegge og drive et deponi på lovlig måte i henhold til gjeldende lover, forskrifter og regler, krever investerings – og driftskostnader. Kostnadene er antakelig større og inntektene mindre for de som driver lovlig, enn for de som driver ulovlig. Ved å fokusere på at kommunen vil bort fra ulovlig deponidrift, kan motivasjonen for å drive lovlig, øke.

Formålet med veilederen er å bidra til en mer enhetlig håndtering av forespørsler knyttet til etablering av massedeponier og bakkeplanering, og er rettet mot saksbehandlere og planleggere i kommunen. På bakgrunn av veilederne er det uarbeidet prosessbeskrivelser for etablering av deponi for rene masser og bakkeplanering som inngår i kommunens kvalitetssystem.

Veilederen gjelder kun for rene masser. Deponering av forurenset masse krever tillatelse fra fylkesmannen.

Veilederen er ikke et statisk dokument, men må endres etter som man gjør nye erfaringer og innfører nye rutiner. Det anbefales at den tas opp i planforum for evaluering med jevne mellomrom.

En helhetlig vurdering av nye arealer for massedeponier i Ås vil inngå som del av Akershus fylkeskommunes prosjekt ”Forvaltning av byggmasser i Akershus”.

Veilederen er blitt til på grunnlag av kommunens egen erfaring, samt erfaringer fra andre kommuner, særlig Trondheim kommune. Ansvarlige for utarbeidelsen av veilederen har vært Gunnar Larsen, Kommunalteknisk avdeling, Tormod Solem, Landbrukskontoret i Follo og Solveig Viste, Plan og utviklingsavdelingen.

2. Ansvar og rutiner

2.1 Bakkeplanering

Ved søknad om bakkeplanering, er det landbruksmyndighetene som gjør vedtak. Ansvar for å håndtere kapittel 4 i forurensningsforskriften, er tillagt landbrukskontoret bl.a. i forhold til tekniske forskrifter utgitt av Landbruksdepartementet.

2.2 Etablering av massedeponier

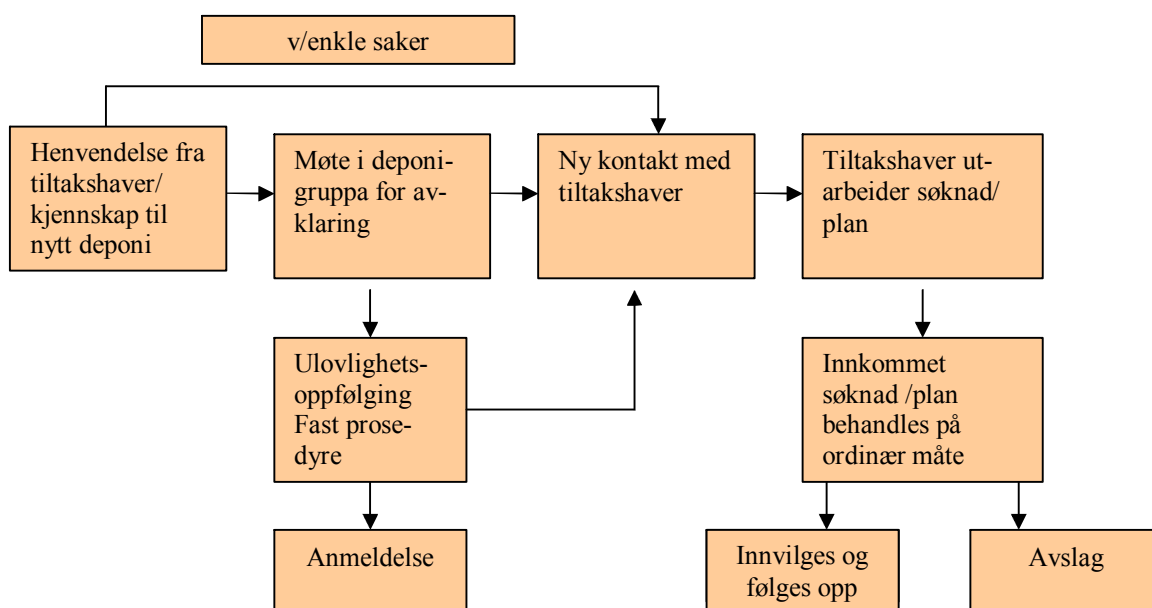
Tillatelse for etablering av massedeponi skal etter søknad behandles og avgjøres av bygningsmyndigheten i kommunen i henhold til Plan -og bygningslovens bestemmelser (§93). Kommunalteknisk avdeling og Landbrukskontoret er faginstanser som bistår bygg og reguleringsavdelingen i arbeidet. I tråd med plan og bygningsloven, sendes saken på høring og behandles politisk.

2.3 Deponigruppe

Det bør opprettes ei deponigruppe som diskuterer og kvalitetssikrer innkomne saker, har oversikt over deponier i kommunen samt sørger for informasjon om deponier på tvers av enheter og avdelinger.

Deponigruppa bør bestå av representanter fra:

- Bygg- og reguleringsavdelingen
- Landbrukskontoret
- Kommunalteknisk avdeling
- Plan- og utviklingsavdelingen

Figur 1: Intern saksgang for deponisaker i Ås kommune

3. Vurdering av tiltak i forhold til regelverk

Når kommunen får en henvendelse fra en tiltakshaver vedrørende etablering av massedeponi eller bakkeplanering, må det sjekkes ut i forhold til regelverk og gjeldene planer kommunen har et ansvar for.

VURDERING AV TILTAK I FORHOLD TIL REGELVERK		
Regelverk	Spredtbygd strøk	Tettbygd strøk
Pbl, § 93 i) Vesentlig terrenginngrep og Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker § 5 g)	Tiltaket er søknadspliktig dersom det medfører over 3m endring fra opprinnelig terreng	Tiltaket er søknadspliktig dersom det medfører for: - Tettbygd strøk: over 1,5 m endring fra opprinnelig terreng - Rekkehusområder o.l.: over 0,5 m endring fra opprinnelig terreng
Forurensningsforskriften:	Søknadsplikt for anlegg av planeringsfelt. Plan (type driftsplan) skal være godkjent av kommunen (miljø/landbruk). Planeringsfelt er forflytting av masse som berører et areal på minst 1daa . (§4)	
Jordloven	Midlertidig dispensasjon etter §9	
Forskrift om produksjonstilskudd	Krav til bevaring av kulturlandskapet. Det må gis samtykke fra landbruksmyndighetene i kommunen til bl.a. planering av jordbruksarealer dersom tilskuddet ikke skal avkortes (§8).	
Pbl § 23	Tiltak i strid med overordna arealplan. For tiltak som er i strid med arealbruksformål i overordna arealplan (kommuneplanens arealdel), f.eks. i strid med LNF-formålet, vil det være hjemmel til å kunne kreve reguleringsplan eller bebyggelsesplan etter § 23 nr. 1 første og annet ledd. I annet ledd heter det blant annet: "Reguleringsplaner skal ellers utarbeides i den utstrekning det er nødvendig for å trygge gjennomføringen av oversiktsplanleggingen etter loven".	
Pbl Forskrift om konsekvensutredninger	Ved søknadsplikt /plankrav §3, punkt 1 sier at tiltak eller virksomheter skal behandles etter forskriften kapt. III dersom de kan få vesentlige virkninger for miljø, naturressurser eller samfunn. Kriteriene for vesentlige virkninger gis i § 4.	

3.1 Skjønnsmessig vurdering av vesentlig terrenginngrep (Pbl § 93)

Et av tiltakene som er søknadspliktige etter § 93 er tiltak som fører til "vesentlig terrenginngrep". Massedeponi kan betraktes som et "vesentlig terrenginngrep", avhengig av størrelsen. For utdypning, se vedlegg 1.

SKJØNNSMESSIG VURDERING AV VESENTLIG TERRENGINNGREP		
Søknadsplikt	Spredtbygd strøk	Tettbygd strøk
Uten søknadsplikt/plankrav - Søknadsplikt kan vurderes uavhengig av størrelse og arealbruk dersom konsekvensene anses som store - Plankrav kan vurderes uavhengig av størrelse og arealbruk dersom konsekvensene anses som store	Tiltak under 3m avvik fra opprinnelig terreng og under 1 daa i utbredelse	Dersom tiltaket medfører for: Tettbygd strøk: under 1,5 m endring fra opprinnelig terreng Rekkehusområder o.l.: under 0,5 m endring fra opprinnelig terreng
Søknadsplikt	Tiltak under 3m avvik fra	Dersom tiltaket medfører for:

- Plankrav kan vurderes	opprinnelig terreng og 1-5 daa i utbredelse Tiltak over 3m opprinnelig terreng og under 1 daa i utbredelse	Tettbygd strøk: over 1,5 m endring fra opprinnelig terreng Rekkehusområder og lignende: over 0,5 m endring fra opprinnelig terreng
Plankrav - Dersom tiltaket skal utføres i områder til utbyggingsformål, områder for råstoffutvinning eller i områder langs vassdrag inntil 100m fra strandlinje (§3 i bestemmelser til kommuneplanens arealdel), eller dersom tiltaket ikke er i samsvar med formål i kommuneplanens arealdel (§23 i Pbl) - Disp. fra plankrav (§3 i kommuneplanen) og disp. fra LNF-formålet (§20-4, Pbl) kan vurderes.	Tiltak over 3m avvik fra opprinnelig terreng og over 1 daa i utbredelse Tiltak under 3m avvik fra opprinnelig terreng og over 5daa i utbredelse	.

4. Bakkeplanering

Med bakkeplanering forstås arbeidet med å gjøre brattlendt eller kupert dyrkbart og tidligere dyrket areal skikket for maskinell jordbruksdrift. Bakkeplanering omfatter i all hovedsak planering av stedeagne masser, og er definert i kap. 4 i forurensningsforskriften.

Ved søknad om bakkeplanering, er det landbruksmyndighetene som gjør vedtak. Ansvar for å håndtere kapittel 4 i forurensningsforskriften, er tillagt landbrukskontoret bl.a. i forhold til tekniske forskrifter utgitt av Landbruksdepartementet.

Tiltaket må vurderes ut i fra om det

- Det kommer inn under forurensningsforskriften kap.4, der det skal søkes dersom tiltaket medfører planering over 1 daa.
- Det medfører at produksjonstilskuddet avkortes.
- Der det er i strid med LNF- formålet. Vesentlig terrenginngrep i LNF-områder vil i utgangspunktet være forbudt. Planen vil imidlertid ikke kunne forby terrenginngrep som må regnes som landbrukstiltak dvs. bakkeplanering av dyrket mark eller masseuttak til husbehov.

4.1 Tiltak med unntak fra søknadsplikt

Terrenginngrep under 1 daa og under 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygd strøk.

4.2 Tiltak med søknadsplikt

Bakkeplanering er søknadspliktig etter forurensningsforskriftens kapittel 4 - om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt hvis:

1. Det forflyttes masse som berører et areal på minst 1,0 dekar.
2. Det tilkjøres rene masser til et område som skal opparbeids til dyrket mark

3. Fyllinger for industri- eller forbruksavfall som skal opparbeides til dyrket mark

Landbrukskontoret avgjør

- Om planeringen kan gjennomføres uten særskilt tillatelse etter forurensningsforskriften § 4-4
- Om det kreves en utfyllende søknad med egen plan for tiltaket etter forurensningsforskriftens § 4-5. Eier/bruker skal sørge for utarbeidelse av planen jfr. forskriftens § 4-3. og den skal være i samsvar med kravene i «Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt» fastsatt av landbruksdepartementet.
- Landbrukskontoret påser at saken er mest mulig opplyst ved bl.a. å sende saken på høring til kulturminnemyndigheten, fylkesmannens landbruks- og miljøvern avdeling.

Ved oppfylling av rene masser med over 3 meters høyde fra opprinnelig terreng, eller ved større planeringsarealer, skal landbruksmyndighetens vedtak leveres til bygningsmyndigheten for administrativ sluttbehandling etter Pbl § 93.

4.3 Søknad om bakkeplanering

Ved søknad om bakkeplanering, må den være i tråd med Forurensningsforskriften kapt.4; Anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt. Forskriftens formål er å forebygge, begrense eller stanse forurensning/erosjon fra planeringsfelt. Landbrukskontoret bistår tiltakshaver med å forberede saken.

- 1.Hensikten med planeringen
- 2.Kart over området
- 3.Størrelse på areal som skal planeres
- 4.Type masser som skal brukes ved planering
5. Mengde masser som skal planeres
6. Leverandør av massene
7. Varighet av planeringsarbeidet
8. Antatte miljømessige konsekvenser:
 - a. kulturminner og kulturmiljøer
 - b. biologisk mangfold
 - c. landskapsendringer
 - d. friluftsliv
 - e. bekkelukking
 - f. fjerning av vegetasjon med mulig virkning på klimatiske forhold
 - g. avrenning, støv, støy
 - h. trafikkforhold

4.4 Behandling av søknaden

Landbrukskontorets vedtak begrunnes ut fra følgende vurderinger:

- Forurensningsmessige ulemper sammenholdt med de fordeler og ulemper tiltaket for øvrig vil medføre (Forurensningslovens § 11 4.ledd.)
- Evt. virkninger tiltaket kan få for natur- og kulturlandskapsverdier.
- Behovet for å styrke driftsgrunnlaget.
- Om planeringen legger til rette for gode driftsmessige løsninger.

Øvrige forutsetninger for vedtaket:

- Det settes en frist på tre år for iverksettelse av tiltaket.
- Dersom det under arbeidet med planeringen kommer kulturminner for dagen, skal arbeidet stanses og funnet varsles fylkeskommunen jfr. kulturminneloven.
- I kontroversielle saker skal det tas forbehold om at overordnet myndighet har anledning til å omgjøre vedtaket uten klage, jfr. Forvaltningslovens § 35.
- Dersom planen ikke godkjennes, eller det settes vilkår for godkjenningen, skal det gis informasjon om adgangen til klage, jfr. forvaltningsloven kapt. VI, samt vedlegges klageskjema (M-0073).

Vedtaket sendes til søker, kommunalteknisk avdeling og høringsinstansene.

5. Etablering av massedeponi

Med etablering av massedeponi menes område som skal benyttes til varig lagring av masser tilført utenfra (ekstern). Etablering av massedeponi innebærer normalt tilførsel av masser i langt større omfang enn hva som er aktuell ved bakkeplanering.

Tillatelse for etablering av massedeponi skal etter søknad behandles og avgjøres av bygningsmyndigheten i kommunen i henhold til Plan- og bygningslovens bestemmelser (§93). Kommunalteknisk avdeling og Landbrukskontoret er faginstanser som bistår bygg og reguleringsavdelingen i arbeidet. I tråd med plan og bygningsloven, sendes saken på høring og behandles politisk.

5.1 Tiltak med unntak fra søknadsplikt

Terrenginngrep under 1 daa og under 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygde strøk.

5.2 Tiltak med søknadsplikt

Tiltak med søknadsplikt hvor dispensasjon fra plankrav kan vurderes er:

- Deponi under 5 daa og under 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygde strøk.
- Deponi under 1 daa, men over 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygde strøk.

5.3 Tiltak med plankrav

Det stilles plankrav til følgende deponi:

- Deponi med over 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygde strøk dersom tiltaket skal utføres i områder til utbyggingsformål, områder for råstoffutvinning eller i områder langs vassdrag inntil 100m fra strandlinje, eller dersom tiltaket ikke er i samsvar med formål i kommuneplanens arealdel (§23 i Pbl)
- Deponi på over 5 daa, men under 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygde strøk, dersom tiltaket skal utføres i områder til utbyggingsformål, områder for råstoffutvinning eller i områder langs vassdrag inntil 100m fra strandlinjen, eller dersom tiltaket ikke er i samsvar med formål i kommuneplanens arealdel (§23 i Pbl)

Vesentlig terrenginngrep i LNF-områder vil i utgangspunktet være forbudt. For å kunne godkjenne massedeponi innenfor LNF-området må det enten vurderes dispensasjon fra formålet

(dette gjelder for mindre deponier) eller man må kreve at det utarbeides reguleringsplan (større deponier). Hjemmel her vil være plan- og bygningsloven § 23 nr. 1, første og annet ledd. I annet ledd heter det blant annet: "Reguleringsplaner skal ellers utarbeides i den utstrekning det er nødvendig for å trygge gjennomføringen av oversiktsplanleggingen etter loven".

En kan imidlertid ikke kunne forby terrenginngrep i LNF-områder som må regnes som landbrukstiltak dvs. bakkeplanering av dyrket mark eller masseuttak til husbehov. Dette behandles via egen prosedyre og lovverk.

5.4 Søknad om massedeponi

Søknad om etablering av deponi for rene masser som det stilles plankrav til, skal inneholde følgende. (Dette er i tråd med Pbl Forskrift om konsekvensutredninger.)

a. Beskrivelse av tiltaket

- Begrunnelse for tiltaket
- Beskrivelse av 0-alternativet
- Beskrivelse av tiltak:
 1. Nytt eller eksisterende tiltak
 2. Antatt areal og volum for deponi
 3. Deponiet antatte varighet
 4. Tekniske oppbygningen av deponiet
 5. Kotekart av ferdig oppfylt deponi
 6. Deponiets åpningstid når i bruk
 7. Hva deponiet skal brukes til når fyllingshøyde er nådd.

b. Oversikt over offentlige og private tiltak

- En oversikt over offentlige og private tiltak som er nødvendige for gjennomføring
- Kvittring for at naboer er forhåndsvarslet om deponietableringen

c. Forholdet til kommunale og fylkeskommunale planer

- Gi en redegjørelse for hvilke forhold tiltaket har til kommunale og fylkeskommunale planer. (Er det i tråd eller i strid med..)
- Gi en redegjørelse for hvilke tillatelser fra offentlige myndigheter som er nødvendig for gjennomføring.

d. Beskrivelse av miljøet, naturressursene og samfunnsforholdene

- Gi en beskrivelse av miljø, naturressurser og samfunnsforholdene i området som berøres
- Gi en redegjørelse for planer, målsettinger og retningslinjer som evt. gjelder for området som berøres.

e. Beskrivelse av virkningene planen eller tiltaket har

Gi en beskrivelse av hvilke virkninger deponiet antas å ha for følgende:

- Befolkningens helse; støv og støy fra deponiet
- Trafikkforhold
 - o Dokumentasjon på at avkjøringstillatelse er omsøkt/gitt av relevant veimyndighet
 - o Vegplassering, avkjørsel, antatt hyppighet for trafikk, trafikkstøy
- Friluftsliv
- Jord og skog
- Dyre og planteliv/biologisk mangfold
- Kulturminner og kulturmiljøer
- Landskap

- Estetikk
- Jordbunn, vann og luft
- Klimatiske forhold
- Beredskap og ulykkesrisiko

f. Vurdering av virkningene

- Gi en sammenstilling av virkningene deponiet kan ha.
- Sammenlign og vurder alternativene i forhold til virkningene og i forhold til relevante planer, målsettinger og retningslinjer (pkt. d)

g. Forhindre eller avbøte evt. skader og ulemper

Gi en redegjørelse for hva som kan gjøres for å forhindre eller avbøte evt. skader og ulemper.

h. Anbefalt alternativ

Gi en redegjørelse for valg av alternativ.

i. Nærmere undersøkelser

Gi en vurdering av behovet for og evt. forslag til nærmere undersøkelser før gjennomføring av tiltaket.

j. Overvåkning

Gi en vurdering av behovet for, og evt. forslag til undersøkelser som må settes i gang med sikte på å overvåke og klargjøre de faktiske virkningene av tiltaket.

6. Søknad om mellomlager av masser

Ved søknad om tillatelse til mellomlager av masser, behandles dette som virksomhet som ikke er regulert i kommuneplanen, dvs. at det må dispenseres fra kommuneplanen i henhold til Plan og bygningsloven. Ansvarlig myndighet er bygg og reguleringsavdelingen. Det kan evt. gis dispensasjon etter jord- og skoglov da slike mellomlager ofte etableres i LNF-områder. Avkjøringstillatelse, fornminner m.v.

7. Oppfølgingsrutiner

7.1 Oppfølgingsrutiner for massedeponi

Det er tiltakshaver som har ansvar for å

- å framskaffe datagrunnlag som grunnlag for søknad
- anlegge og drifte selve deponiet

I forhold til søknad om deponi er det bygningsmyndigheten i kommunen som gir ferdigmelding for anlegg og som følger opp når varighet av anlegg er ute.

7.2 Oppfølgingsrutiner for bakkeplanering

Ved krav om utarbeidelse av fullstendig plan, skal denne være i samsvar med "Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt" fastsatt av Landbruksdepartementet. Denne planen skal godkjennes av landbruksmyndighetene i kommunen.

I forhold til søknad om bakkeplanering er det landbrukskontoret som gir ferdigmelding for anlegg og som følger opp når varigheten av anlegget er ute.

7.3 Oppfølgingsrutiner for ulovlige deponier

Dersom det er utført tiltak i strid med plan- og bygningslovgivningen kan kommunen foreta ulovlighetsoppfølging etter Pbl. kapt. XIX.

Et ulovlig forhold vil foreligge når det er iverksatt eller utført et tiltak som krever kommunens godkjenning uten at slik godkjenning foreligger. Det ulovlige vil da i utgangspunktet bestå i at man har utført tiltaket uten først å søke og å få godkjenning. En eventuell godkjenning kan i noen tilfeller også være betinget av at det først utarbeides en reguleringsplan.

Dersom det foreligger et ulovlig forhold har kommunen følgende sanksjonsmuligheter:

- **Pålegg:**

Det kan gis pålegg om stans av arbeider og/eller pålegg om retting av det ulovlige forhold. En retting kan gjøres ved tilbakeføring til lovlig situasjon eller ved at forskriftsmessig søknad om å få tiltaket godkjent innsendes. Dersom det søkes, vil ulovlighetsoppfølging stå i bero til saken er ferdigbehandlet.

- **Forelegg:**

Det kan gis forelegg om å etterkomme pålegget. Et forelegg har virkning som en rettskraftig dom og vil derfor kunne være grunnlag for tvangsgjennomføring. (Forelegg brukes av praktiske årsaker kun i begrenset grad fra vår side).

- **Tvangsmulkt:**

Dersom pålegg ikke etterkommes kan det gis tvangsmulkt i form av dagmulkt inntil pålegget er etterkommet. (Tvangsmulkt benyttes av oss i alle saker hvor pålegg ikke blir etterkommet, dette har vist seg å være et effektivt sanksjonsmiddel)

- **Anmeldelse:**

Alvorlige brudd på plan- og bygningslovgivningen blir politianmeldt.

8. Informasjon

Veilederen skal bidra til:

1. Gode og enhetlige saksbehandlerrutiner for søknad om bakkeplanering og etablering av massedeponier.
2. Gode søknadsrutiner for tiltakshaver

I forhold til å få gode saksbehandlerrutiner, må det informeres om veilederen til aktuelle saksbehandlere og de kommunale virksomhetene som skal bistå med faglig veiledning i prosessen.

I forhold til å få gode søknader fra tiltakshavere, må det informeres om hva det forventes at en søknad skal inneholde. Viktig samarbeidspart her er Landbrukskontoret i Follo.

Vedlegg

Vedlegg 1: Skjønnsmessig vurdering av vesentlig terrenginngrep

Et av tiltakene som er søknadspliktige etter § 93 er ”vesentlig terrenginngrep”. Massedeponi kan betraktes som et ”vesentlig terrenginngrep”, avhengig av størrelsen.

Ved behandling av deponisaker må det alltid foretas en skjønnsmessig vurdering vedrørende ”vesentlig terrenginngrep” og reguleringsplankravet. Ved utøvelse av skjønn av hva som er vesentlig terrenginngrep når det gjelder deponier, er det vurdert slik at det er viktig å se på arealutbredelse og antall meter avvik fra opprinnelig terreng. Dette medfører en skjønnsutøvelse som kombinerer krav etter plan- og bygningsloven med forurensningsforskriften om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt.

Hva som er ”vesentlig” beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfelle. Unntakene i Pbl Forskrift om saksbehandling og byggesak, kan være en indikasjon på hvor grensen for hva som er ”vesentlig” må trekkes. I henhold til forskriftens § 5 (tidligere § 7) bokstav g, er følgende tiltak unntatt fra byggesaksbehandling:

”Fylling eller planering av terreng når tiltaket ikke fører til mer enn 3,0 meter avvik fra opprinnelig terrengnivå i spredtbygd strøk. I tettbygd strøk unntas fylling eller planering når tiltaket ikke fører til mer enn 1,5 m avvik. På eiendom for rekke- eller kjedehus og lignende i tett bebyggelse må avviket ikke være mer enn 0,5 m. Endringer i terreng må ikke hindre sikten i frisisiktsoner mot veg.”

Tiltak under disse størrelsene er i utgangspunktet unntatt fra byggesaksbehandling ved at de verken utløser krav til søknad, melding eller plan.

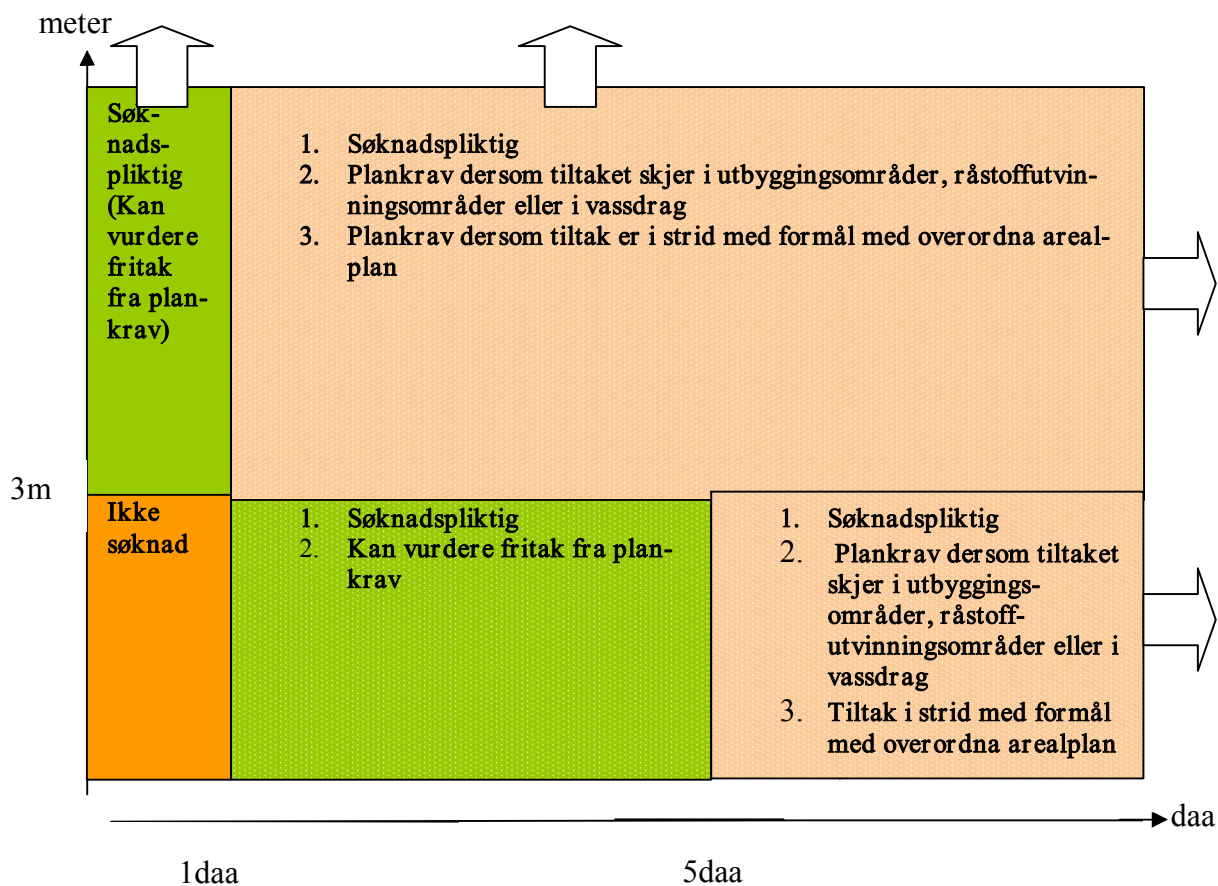
Et tiltak der terrenget endres ubetydelig i høyden, men likevel er omfattende i utstrekning vil likevel kunne falle innenfor ”vesentlig terrenginngrep”. Pbl Forskrift om saksbehandling og byggesak sier ingenting om geografisk utstrekning av tiltaket, men i ”Forurensningsforskriftens kapt. 4 om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt” heter det imidlertid at *”Det regnes som planering etter dette kapittel når det forflyttes masse som berører et areal på minst 1 daa”*.

Det må derfor foretas en skjønnsmessig vurdering i hvert enkelt tilfelle. Tiltakshaver bør dersom han er i tvil i forhold til hvorvidt det dreier seg om et ”vesentlig terrenginngrep”, som utløser søknadsplikt/plankrav, fremme en forespørsel om dette for bygningsmyndighetene eller landbruksmyndighetene før tiltak iverksettes.

Terrengendringen vil, uavhengig av størrelsen på avvik i forhold til opprinnelig terrengnivå, være søknadspliktig etter plan- og bygningsloven dersom den:

- medfører fare (kvikkleireskred etc.)
- er til urimelig ulempe for omgivelsene (sårbare naturtyper, reduksjon av allmennhetens ferdsel, etc.)
- er til urimelig ulempe for allmenne interesser (støy, støv etc.)
- er i strid med gjeldende plan

For å bidra til å etablere en enhetlig praksis samt effektivisere behandlingen av henvendelser og søknader, er det i det følgende gitt noen retningslinjer for hvordan deponisaker anbefales vurdert i forhold til gjeldende lover og forskrifter.

Figur 2: Forholdet mellom antall meter forskjell fra opprinnelig terreng og deponiets utbredelse i areal og hvilket skjønn som utøves i forhold til om et deponi skal søknads- eller planbehandles i tettbygd strøk. Figuren viser også at det må søkes etter forurensningsforskriften for planeringstiltak over 1 daa (prikket raster).

Vedlegg 2: Gjeldende lover og forskrifter

1 Plan- og bygningsloven

Med bruk av plan- og bygningsloven former kommunen det fysiske miljøet og sikrer kvalitet og muligheter for bygging og vern ut fra egenart og lokale forutsetninger. Kommunen har ansvaret for å legge forholdene til rette for arealplanlegging etter loven.

Plan- og bygningsloven pålegger kommunene å utarbeide en arealdel til kommuneplanen. Gjennom denne planen bestemmes arealbruken i kommunen, det vil si hvor nye boliger skal komme, hvor ny industri skal etableres og hvor grøntområder skal ligge. Det er også gjennom denne planen man avgjør hvor evt. massedeponi bør lokaliseres. Kommuneplanens arealdel skal i utgangspunktet revideres hvert 4. år.

Ås kommune vedtok kommuneplanens 20/6-07. Planen er retningsgivende for arealbruken inntil ny plan vedtas. Det er knytte bestemmelser og retningslinjer til arealbruk i kommuneplanens arealdel.

Plan -og bygningsloven gir også kommunen adgang til lovlighetsoppfølging , dvs. adgang til å følge opp ulovlige tiltak og foreta nødvendige reaksjoner.

1.1 Forskrift om konsekvensutredning

Behandling av etablering av deponier kommer inn under Plan og bygningslovens Forskrift om konsekvensutredning, § 3, punkt 1. Den sier at tiltak eller virksomheter skal behandles etter forskriften kapt. III dersom de kan få vesentlige virkninger for miljø, naturressurser eller samfunn. Kriteriene for dette gis i § 4. Kort sammenfattet følger de mest aktuelle kriteriene som gjelder Ås og deponier:

Forskriften skal følges hvis tiltak eller virksomhet

- a) Kommer i konflikt med områder med særlig verdifull landskap, naturmiljø, kulturminner eller kulturmiljø
- b) Kommer i konflikt med inngrepsfrie naturområder, eller utgjør en trussel mot truede eller sårbare arter.
- c) Er lokalisert i naturområder som er viktig for utøvelse av friluftsliv
- d) Omfattes av RPR for planlegging i kyst og sjøområdene i Oslofjordregionen, RPR for vernede vassdrag, RPR for samordnet areal- og transportplanlegging
- f) Innebærer større omdisponering av landbruks- natur – og friluftsområder
- g) Gir vesentlig økning i antall personer som utsettes for høy belastning av luftforurensing eller støy, eller kan føre til forurensing av jord, vann og sedimenter eller medfører risiko for alvorlige ulykker, stråling og ras og flomsituasjoner.

2 Forskrifter etter forurensningsloven

Forurensningsloven har to forskrifter som kan regulere massedeponi:

- forurensningsforskriften
- avfallsforskriften.

2.1 Forurensningsforskriften

I følge ”Forurensningsforskriften kapt. 4 om anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt” er det søknadsplikt for anlegg av planeringsfelt.

Før planlegging av planering igangsettes skal det sendes forenklet søknad til landbruksmyndigheten i kommunen. Den forenklete søknaden skal inneholde kart som viser hvilke områder som vil bli berørt av planeringen, viktige natur/terrenginngrep, bekkelukkinger mv. Landbruksmyndighetene avgjør på bakgrunn av den forenklete søknaden om planering krever tillatelse etter dette kapitlet jfr. tredje ledd som sier at kommunen skal godkjenne plan for planering. Det er naturlig at også reguleringsplankravet vurderes her. Plan for planering skal være i samsvar med ”Tekniske retningslinjer for anlegg, drift og vedlikehold av planeringsfelt” fastsatt av landbruksdepartementet, se

http://odin.dep.no/lmd/norsk/dok/andre_dok/veiledninger/020001-120010/dok-bn.html.

Forurensningsforskriften kapt. 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider ansvarliggjør tiltakshaver for å vurdere om det er forurenset grunn i området der terrenginngrep er planlagt gjennomført (§4). Forurenset masse som ikke disponeres på eiendommen skal leveres til godkjent deponi (§5). Med godkjent deponi menes her: godkjent av forurensningsmyndigheten etter avfallsforskriften.

Forurensningsforskriften kapt. 41 har regler om pålegg og tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av bestemmelsene i forskriften og vedtak etter denne.

2.2 Avfallsforskriften

Avfallsforskriften kapt. 9 om deponering av avfall, sier at den som skal drive et deponi for avfall må ha tillatelse etter forurensningsloven. Alle deponier må tilfredsstille alle relevante krav i avfallsforskriften for å få tillatelse. Unntatt fra avfallsforskriften er:

- Bruk av egnet inert avfall i forbindelse med terrengregulering og – rehabilitering, utfylling eller byggeformål
- Deponering av ikke forurenset jord eller ordinært inert gruve -og steinbruddsavfall
- Deponering av muddermasser i elver, innsjøer fjorder og sund, (Her gjelder forurensningsforskriften kapittel 22 om mudring og dumping i sjø som håndheves av Fylkesmannen)
- Redeponering og isolering av forurenset jord på samme lokalitet som de er gravd opp (Her gjelder Forurensningsforskriftens kapittel 2 om opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider)

Inerte masser: Definisjonen av inerte masser i avfallsforskriften er avfall som ikke gjennomgår noen betydelig fysisk, kjemisk eller biologisk omdanning. Inert avfall vil ikke oppløses, brenne eller på annen måte reagere fysisk eller kjemisk, det er ikke biologisk nedbrytbart og skader ikke andre stoffer det kommer i kontakt med på en måte som kan medføre forurensning av miljøet eller være til skade for menneskers helse. Avfallens totale utlekkingssegenskaper og innhold av forurensende stoffer og sigevannets økotoksisitet må være ubetydelige, og framfor alt ikke representere noen fare for kvaliteten på overflatevann og/eller grunnvann.

I praksis betyr dette at det kun er ren jord og stein, ren betong og glassfiberavfall uten organiske bindemidler som kan deponeres som inerte masser uten analyser av utlekkingssegenskaper.

Ren betong: Betongen må være knust og fri for armeringsjern. I bygg som har vært oppført eller rehabilitert i perioden 1950-80 kan det finnes PCB i puss, betong eller maling. Betong fra denne perioden må derfor analyseres for PCB før den kan klassifiseres som inert. Miljø- og landbruksenheten skal utarbeide dokumentasjonskrav som kan benyttes i samarbeid med Fylkesmannens miljøvernnavdeling.

3 Jordloven

3.1 Dispensasjon fra jordloven

Midlertidig omdisponeringstillatelse fra jordlovens § 9, 3.ledd.

3.2 Forskrift om produksjonstilskudd i jordbruket

I følge forskrift om produksjonstilskudd i landbruket § 8 ”kulturlandskapskrav” heter det at det ikke kan foretas inngrep av betydning for kulturlandskapet med mindre kommunen samtykker. Dersom slikt inngrep foretas uten at kommunen har gitt samtykke, kan tilskuddet avkortes. Planering er nevnt som eksempel på inngrep.

4 Vannressursloven

Fra 1.1.2001 er vannressursloven den generelle loven om vassdragene. Den som skal iverksette tiltak som berører vassdrag eller grunnvann, som for eksempel deponering av masser kan gjøre, må forholde seg til bestemmelser i loven og forskrifter gitt i medhold av loven.